

05

A

2347

DISPUTATIO PHYSICO-MATHEMATICA

De

VENTIS INSOLENTIBUS

& inprimis eo, qui circa proximè præteritum IX. Decemb. totam fermè EUROPAM perflasse creditur.

CUM APPENDICE

DE RECENTI COMETA.

Quam

SUB PRÆSIDIO

VIRI

AMPLISSIMI Atq; EXCELLENTISSIMI

DN. CHRISTOPHORI NOTTNAGELII,

Superior, Mathemat. Prof Publ. longè celeberrimi.

Patroni, Præceptoris ac Hospitis sui filiali

honoris atq; amoris cultu jugiter prosequendi

Publico Physices Matheseosq; Cultorum examini

subjicit

BERNHARDUS MITTENDORFFIUS

LÛBECENSIS.

Ad diem 20. Februar. horis matutinis.

In AUDITORIO MAJORI.

WITTEBERGÆ, Ex Ergasterio HENCKELIANO

A. E. R. cIdo Idc LXI.

05 A 2347

QVOD BENE EVENIRE JUBEAT IMMEN-
SÆ BONITATIS DEUS.

Anteloquium.

Non unum impressionum me-
teoricarum genus occurrit.
Nunc usitatô, nunc inusitatô
se ostentant modô. Non illius
tantum quotidie, sed hujus
quoque & olim & nunc plures visæ sunt spe-
cies. Totô currentis hyemis tempore nulla
præterit septimana, nullus fermè dies, specta-
cula talia quin nostros terruerint animos. In-
solentes Venti non nostram tantum Germa-
niam, sed totam fermè Europam quassarunt
hactenus & afflixerunt miserè. Insecutæ sunt
Inundationes, quæ agris pariter & satis, ac
tot hominum etiam vitæ & habitaculis mul-
ta eaque gravia intulerunt damna. Nec satis
fuit in aère variorum hactenus Meteororum
ignitorum vidisse phases & de aliis audiisse
prodigiis, nunc de Cometæ quoque referunt

exortu: Qui etsi in nostro Horizonte ob aërem
obscurum perpetuoq; nubilum vix apparuit
uni, ab eruditis tamen & fide dignis viris ma-
nè ante ortum Solis observatus aliis in locis
dicitur. Unde primùm quidem, cùm de exor-
tu ejus audivimus, nō ex cometarū sobole sed
nudū meteorum fuisse conjecimus; præsertim
quòd eundem antè evanuisse animadverti-
mus, quàm, cœlò factò serenò, observari à no-
bis legitimè potuit. Cumque prætereà haud i-
gnotum fuerit, nō solùm inter veteres ab *Ari-
stotele, Seneca & Plinio lib. 2. c. 25. Hist. Nat.* Co-
metarum multas recenseri species, quarum
nonnullas inter meteora referendas esse con-
stat; sed inter recentiores quoq; inveniri haud
paucos, qui cometarum quosdam statuunt
Sublunares seu Elementares: in qua opinione
inter alios etiam fuit *Mæstlinus, Gemma Frisius,
Ræslinus, Scultetus, Hagecius, Keplerus, Fromon-
dus, Rothmannus &c.* Ideò tantò minus de sen-
tentiæ nostræ veritate dubitavimus, ac præci-
puè quidem quòd *Φαινόμενον* hoc non nisi manè
ante Solis ortum observatum semper & ubi-
que fuerit, eò scilicet tempore & locò, quò va-
pores terræ copiosiores esse solent, & aër varia-
rum exhalationum undiq; plenus extitit. Ve-
rùm

rùm relationes posteriores, quæ de cometa hoc ad nos aliundè venērunt, argumento nobis sunt satis certo, ut de veritate ejus amplius haud dubitemus, eam potissimum ob causam, quòd non in uno vel altero tantùm, sed in diversis iisq; tam longè disitis locis cum cauda visus observatusq; fuerit. Nihil verò optandum magis, quàm ut aëris constitutio apparitionem ejus nostro quoque concessisset visui, ut de ejus motu, loco, splendore, figura & duratione constare nobis exactiùs queat. Quicquid autem sit, de nihilo habendus non est, sed inter illa potiùs referendus cœli *Φαινόμενα*, quæ futuri mali signa esse solent, juxta illud Claudiani:

— *Nunquam cœlo spectatum impune cometam*

Tantòque magis, si & cætera conferantur prodigia, omniumque simul debita habeatur ratio, Sint mitia Fata! Avertat DEUS omnia mala! Nobis in præsens non de his omnibus, sed de unico tantùm meteoro aëreo, inusitatis scilicet Ventis, & illo potissimum, qui circa IX Decemb, præteriti anni in nostris ditionibus insolitò prorsus modò sæviit, sequentib; The-
sibus discursum instituere animus est. Cui in

A 3

fine

fine coronidis loco annectitur *Judicium de recenti Cometa*. Faxit Mundi Rector & structor,
ut haud improspere cedat!

THESIS I.

DE ventis insolentibus & prodigiosis acturi, ante omnia in ipsum venti cursum naturalem inquirendum esse ducimus, ut insolitorum conditio eò evidentius inde constare possit. Hinc 1. de ventorum naturam eorumque causis in genere. 2. de inconsuetorum conditione peculiari. 3. De eorundem effectu & significatione ordine dicendum.

Thesis II.

De natura Ventorum non una omnium est sententia. Sicut enim materia hæc intricata est, ita de eadem varii varie senserunt. *Aristoteles l. 2. c. 4. Meteor.* & qui hunc sequuntur, dicunt *Ventum esse meteorum mixtum, constans exhalatione calidâ & siccâ, virtute solis aliorumque corporum cælestium, in mediam usque æris regionem educatâ, indeque rursus frigore repulsâ, & per occursum aliarum exhalationum ex terra ascendentium, lateraliter motâ agitâtâque, ut ær inde alteretur & non corrumpatur.*

Thesis III.

Etsi animus nobis non est hanc Peripateticorum definitionem prolixius examinare cumque iis litigare multum: Falsum tamen esse arbitramur, ventos omnes ex calidâ & siccâ constare exhalatione. Hoc enim si esset, venti omnes in se sicci tantum existerent & calidi, cui tamen experientia reclamât manifestè, cum frigidi admodum humidique
ven-

venti haud rarò sentiantur. Quomodo autem frigidi & humidi esse possint, si ex materiâ tantùm constarent calidâ & siccâ, non videmus. Nec alicujus ponderis habentur rationes quas afferunt. Quod enim 1. cœli rubedinem attinet, quæ ventorum signum sit, & aëris caliditatem annunciet, frustrâ eam nonnulli adducunt, cum sæpissimè spirent venti, ubi nulla præit cœli rubedo. Et nondum probatum est illam cœli rubedinem quæ ventos annunciat, calidioris aëris signum esse, cum sæpiùs contingat contrarium. 2. Eiusdem roboris & illud est, quod dicunt in vere & autumno ventos esse frequentiores, eò scilicet tempore, quò tales exhalationes, intellige calidas & siccas, ex terrâ esurgere copiosius soleant. Sicut enim non tantùm in vere & autumno, sed æstatis quoque & hyemis tempore vehementissimè sæviunt venti; ita falsum est exhalationes calidas & siccas veris & autumnii tempore ex terra esurgere copiosiores, cum id potius, si ad rem faciat, de æstate asserendum sit. Sic 3. nullius momenti est, cum sententiam suam probare exinde conantur, quod venti ab ortu solis flare sæpius incipiant, cum sol oriens ad se trahat vapores, ex humiditate & frigiditate noctis causatos. Dubium enim adhuc est, an plures venti circa ortum, an verò plures circa occasum solis oriantur, cum utrumque contingat. Et si exhalationes illæ à sole demum oriente suam acciperent caliditatem & siccitatem, utique non possent omnium ventorum principium esse, cum non rarò venti etiam spirare incipiant, sole prorsus absente, uti modò diximus & experientia testatur.

Thefis IV.

Hinc cum Beat. Sperlingio nobis hæc placet definitio: *Ventus est meteorum spirituosum ex effluvio flatuoso vi & virtute astrorum è terris & aquis eductò ortum, quod ascendere laborans reprimitur, & in obliquum retorquetur, cum què impetu per aërem ruit.*

Thef. V

Thes. V.

Definitio hæc, uti proximò suò constat genere & differentiâ specificâ, ita venti naturam satis perspicuè exponit. Genus est, meteorum spirituosum. Ventum meteorum esse vel exinde liquet, quòd se maximè exerit in aëre, non quidem ut corpus, sed ut minimorum corporum seu effluviòrum peculiaris dispositio & forma accidentalis: Id quod apparet, si animadvertimus, eundem suis, ex quibus oritur, effluviis non novam substantiam, sed respectu cæterorum meteororum aliam saltem & peculiarem formam ac dispositionem superaddere. Meteorum verò hoc spirituosum esse cæterisque, quæ vel ignita vel aquea sunt, contradistinctum, probatione non indiget, sed in aprico est. Satis enim id ostendit impetus & vehementia, quâ per aërem ruit. Differentiæ munere funguntur reliqua definitionis verba, quæ ut rectiùs intelligantur, de ipsis Ventorum causis, *materia, formâ, efficiente, & sine*, à quibus nempe differentia petita est, ordine dicendum.

Thesis VI.

Materiam Ventorum non esse exhalationem calidam & siccam ex *Thesi 3.* constat; videantque Peripatetici, quâ fieri possit, ut materia sit calida & sicca, materiaturum verò frigidum & humidum. Nos dicimus ventis materiam suppeditare effluvia flatuosa è terris & aquis educta: quæ quidem etsi à terræ & aquæ naturâ non aliena sunt; cum atomis tamen, quæ in illis locis, in quibus oriuntur, vel per quæ transeunt, necessariò simul conjunguntur. Quare Septentrionales venti frigidiores sunt, ut qui per loca nivosa perflant: Contrà verò Meridionales calidiores, qui per loca calida transeunt. Hinc illi etiam salubriores, hi minus salubres creduntur.

Thes. VII.

Thesis VII.

Formam Ventorum quod attinet, aliam quidem ipsis tribuere non possumus, quàm quæ effluviis, ex quibus generantur, competit; cum eorundem, sicut ex Th. 5. adduximus, saltem affectio & accidentalis dispositio, a deoque ipsa forma sit, quam retorsio illa in obliquum & vehementissimus per aërem impetus abundè satis testatur. Formam verò effluviolorum spirituosorum internam exactè determinare, uti in rebus naturalibus aliis difficilimum, ita hîc quoque impossibile prorsus est. Non dubitamus tamen eam ipsam esse, quæ ventis tantam vim & efficaciam suppeditat. Hoc scilicet est, quod audimus quidem ventorum murmura, sed distinctam perfectamq; eorum cognitionem nemo hominum sibi promittere debet.

Thesis VIII.

Causa efficiens est vel universalis seu prima, vel particularis seu secunda: Illa porrò est vel simpliciter vel respectivè talis.

Thesis IX.

Causa universalis seu prima simpliciter talis est solus DEUS gloriosus, quippe à quo tota dependet natura. Hic causâ causarum & principium principiorum est. Ab hoc unico ortum ducunt omnia, prima, media, ultima. Hic montes formavit & creavit ventum. *Amos. 4. v. 13.* Ventos de thesauris suis producit. *Pf. 135. v. 7.* eosque ad vindictam movet. *Eccles. 40. v. 33.*

Thesis X.

Universalis respectivè talis, quæ respectu DEI particularis dicenda, sunt astra, quæ h. l. excludi nullatenus

B

de-

debent, quippe quorum vis & efficacia manifestè hinc deprehenditur. Quam enim causam possemus dare aliam, quæ materiam in terris & aquis latentem certis temporibus excitet, moveatque ut spirituosa & flatuosa ex se spargat edatque effluvia? Cùm enim id non semper fiat, mutationem & vicissitudinem illam non propriæ effluviolorum vel materiæ præexistentis naturæ internæ, nec alii causæ externæ quæ perpetuò mobilis esset, nisi solis stellis ascribendam esse manifestum est. Hinc causæ illæ pro varietate corporum aliorumque punctorum cœlestium sunt variæ & multiplices: Quarum tamen principales sunt *partim Planeta, partim signa Zodiaci, partim stellæ Fixæ.*

Thesis XI.

Planetæ vicissim considerandi sunt 1. in se & ratione suæ naturæ. 2. ratione sitûs in themate cœli 3. ratione latitudinis seu distantia ab Eclipticâ.

Thesis XII.

7
4
8
Ex Planetis in se consideratis juxta Ptolemæi sententiam Saturnus ventos movet Orientales, Mars Occidentales, Jupiter Septentrionales, Venus Meridionales, Mercurius indifferens est, omnesque hos adjuvat, ut qui vim habet generalem quoscunque movendi ventos, veluti Ventorum pater & primarius autor. Sic Sol quoque & Luna non certos & peculiâres, sed diversos ac varios excitant ventos pro signi situsque diversitate, teste Cardan. in com. quadr. Ptolemæ. l. 2. text. 6.

Thesis XIII.

Ut autem Planetarum cognoscatur situs, ratione cuius peculiaris ipsis tribuitur virtus, diversa erigenda sunt themata cœli, ex quibus tum generale, tum speciale sumitur

mitur iudicium. Pro iudicio generali erigitur 1. Thema
cœli ad tempus ingressus Solis in principium Arietis seu
punctum Æquinoctii verni, in quo anni reponitur initium,
quod revolutio anni seu revolutionis thema vocatur; item-
que ad tempus novilunii vel plenilunii Æquinoctium proxi-
mè antecedentis & ad tempus novilunii vel plenilunii proxi-
mè sequentis: Ubi novilunia quidem & plenilunia, quæ E-
cliptica sunt, efficaciora æstimantur. Ex quibus tribus thema-
tibus inter se collatis eligitur is, qui in locò Ascendentis seu
Horoscopi, Medii cœli, Solis, & Lunæ per themata omnia
fortissimus optimeque affectus est. 2. Ad eundem modum
proceditur etiam pro æstate, erigitur nempe thema ad tem-
pus ingressus Solis in principium Cancræ, veluti punctum Sol-
stitii æstivi, itemq; ad tempus conjunctionis vel oppositionis
Solstitiû illud proximè antecedentis & cōjunctionis vel oppo-
sitionis proximè sequentis; examinatisq; iterum planetis in
loco Ascendentis, Medii cœli, Solis & Lunæ, observatur il-
le qui per omnia tria themata fortissimus optimeque consti-
tutus deprehenditur. 3. Similis processus instituitur quo-
que pro ingressu Solis in principium Libræ seu æquinoctium
Autumnale. Itemque 4. pro ejusdem ingressu in principium
Capricorni seu Solstitium hyemale. Inventis hac ratione pla-
netis fortioribus pro singulis ac universis anni quartis, inter
se invicem porrò mutua instituitur collatio, juxtaq; nume-
rum testimoniorum fortitudinis eligitur ex his quatuor for-
tissimus & qui simul in feliciori cœli loco collocatur, non im-
peditus motu vel radiis solaribus, præcipuè veris tempore;
qui pro significatore generali anni domino habetur, ejus-
que particeps qui huic dignitatum numerò proximus est.
Ad hos duos, præcipuè verò ad anni dominum in iudicio po-
steà respicitur tum de ventis, tum de tempestatibus aliis, to-
tiusque anni qualitate. Mercurius anni dominus qualita-
tem aëris variat & corrumpit ventos maximè in humidis &
ventosis signis *Pitat. pag. 34. ex Leupold. c. 1. tract. 6, & Albumas.*
c. 5. l. 4. Cardanus quoq; l. 7. Aphor. 69. inquit: Mercurium fa-
cere ventos exitiales. Nec dissentit Hali c. 26. p. 8. ubi dicit:

Mercurium in aëre facere diversitatem & multos graves ac damnabiles ventos. Ubi tamen simul cujusque quartæ dominus peculiariter observatur, cujus electio ex iis quæ jam dicta sunt constare facile potest.

Theſis XIV.

Quod judicium attinet speciale, juxta Ptolemæi sententiam communiter ad tempus cujusque novilunii seu conjunctionis Solis & Lunæ erigitur thema cœli, consideraturque conjunctionis dominus, h. e. planeta qui tum in locô Solis & Lunæ tum in locô Ascendentis & Medii cœli fortissimus est plurimasque dignitates habet. Hic enim plurimum valet ad aëris constitutionem per lunationem integram cui præest, præsertim si in cardinibus fuerit & luminaria respexerit, teste Cardano 2. aph. 166. Verùm quamvis hæc ita se habeant, & ad novilunii dominum semper habendus respectus meritò sit, illud tamen sufficere haud videtur. Quotidiana enim experientia docet, lunationes integras rarò easdem afferre tempestates, sed ut plurimum pro ratione quartarum variare. Hinc non noviluniorum tantùm, sed pleniluniorum etiam ipsarumque quartarum simul habenda semper est ratio eorundemque significatores ac domini non minus considerandi sunt. Quare pro exactiore ventorum aliarumque tempestatum examine porrò observandi sunt. 1. Domini Syzygiæ ejusque signi, & signi quod Luna tenet, qualitates. 2. Situs Domini in themate ejusque ut & Lunæ latitudo. 3. Planetarum aspectus tum inter se tum ad dominum thematis, itemque Lunæ ad Planetas. Quando enim Luna venerit ad aspectus domini Thematis aut aliorum Planetarum in angulis positorum, tempestates se maxime exerent, quas Planeta indicant. 4. Ortus & Occasus ut & Mediationes Fixarum singulis diebus coincidentes. 5. Transitus Planetarum ac præcipuè Lunæ, Veneris, Martis & Mercurii per fixas tempestuosas, ut Hyades, Plejades, Afellos &c.

The.

Thesis XV.

Quemadmodum autem ratione situs Planetæ multum roboris vel debilitatis accipiunt, ita Latitudinis qualitas ob hanc potissimum causam observari solet, ut ventorum ratio quædam inde constare possit, ex qua nempe plaga mundi suum ducturi sint ortum. Cum enim experiëntiã compertum sit, ventos plerumque ab ea moveri mundi plagâ, ad quam significantores vel eorundem primarius latitudine suâ spectat; ideo Astrologi ventorum originem habitudinemque exinde conjicere solent.

Thesis XVI.

Signorum natura innotescit partim ex Trigonis, partim ex Asterismis, quos stellæ faciunt Fixæ. Signa Trigoni aërei in genere, Π \sphericalangle & ♁ , ventorum frequentiam denotant: In specie verò Trigoni ignei signa, \vee Ω & ♁ ventos movent Borrholycos inter Septentrionem & Occidentem, sicuti ♁ & ♁ conjuncti in Ω cum Latitudine Septentrionali ventos faciunt vehementes Septentrionales paululum ad Circium versus Occasum inclinantes, id quod notat *Card. in Comm. text. 62. l. 2. Quadrip. Ptolem.* Signa Trigoni Terre, ♁ & ♁ , ventos movent Notapelioticos inter Ortum & Meridiem. Signa Trigoni aërei Ventos Borrhopelioticos inter Orientem & Septentrionem. Signa denique Trigoni aquei, ♁ & ♁ , ventos Notolybicos inter Occidentem & Meridiem. Faciunt etiam quædam signa peculiare ventos ratione Solis. Sic Sol in ♁ plerumquè excitat ventos Occidentales, in \vee Septentrionales, in ♁ Orientales & in Π Australes, *Cardanus l. 7. Aphorism. 79.* Quæ tamen non separatim sed cum cæteris conjunctim intelligenda sunt, & Planetis semper plus quàm signis tribuendum.

Thesis XVII.

In Asterismis peculiare dantur observationes. Sic

B 3

ob-

observatum esse dicunt, ventos moveri plerumque à 28 gr. V usque ad 4 gr. & ob Stellas ibidem Martiales, Saturninas & Mercuriales, itemque à 17 gr. usque ad 27 gr. & propter Plejades, & à parte Boreali Π , III , IV , V & X ob stellas quasdam Mercuriales & Saturninas, ut & ab ultimis gradibus & propter stellas ibidem Mercuriales & Martiales.

Thesis XIIII.

Stellæ fixæ denique pro ciendis ventis multum quoque virtutis & efficaciam habent, quarum quidem natura ex Planetarum cognatione sumitur. Saturninæ enim Ventos magis Orientales, Joviales Septentrionales, Martiales verò Occidentales & Veneræ Australes vulgò movere dicuntur. Sic Plejades & Hyades, quæ de natura Martis sunt ventos ab occidente ciere vult *Origanus Tom. 1. Ephemer. part. 3. c. 5. Aristoteli Canis oriens dicitur movere ventos Septentrionales, Orion Meridionales l. 2. Meteor. c. 5.* Huc pertinent & ea, quæ *Thesi antecedente de Asterismis Zodiaci diximus.*

Thesis XIX.

Tantum de ventorum Causa efficiente prima seu universalis. Secunda seu particularis in ipsa latet effluviolorum spirituosorum natura, cujus vis major est, quam quæ à nobis cogitari potest. Ab hac ventus proximè dependet, estque illa effluviolorum contrarietas, quæ ventum in aëre huc illucque ruere terrasque perflare facit.

Thesis XX.

Finis ventorum est vel primarius vel secundarius.

Thesis XXI.

Finis primarius est viventium salus & conservatio.
Cum

Cùm enim negari à nemine possit, à ventis pendere aëris tempestates, quibus natura carere non potest; ideò ventos ad salutem & conservationem viventium excitari nemo non videt. Est enim proprium ejus i. ventilatione sua repurgare aërem, & movere aquas, ne quid inibi putrescat, id quod venti potissimum à Septentrione & Oriente ceu omnium saluberrimi præstant. 2. Pluvias & serenitatem excitare ut fatorum, arborumque fructus alantur omniaque crescentia pervenire ad maturitatem queant.

Thesis XXII.

Secundarii fines multiplices sunt. Sic Deus veluti omnis bonitatis fons & origo ventos non tantum in terris ad versandas molas variumque hominis usum alium, sed potissimum etiam in mari ad peragendas navigationes moveri voluit.

Thesis XXIII.

Est autem adhuc alius ventorum finis planè peculiaris & extraordinarius, qui ex sola Scriptura cognoscitur. Hæc enim manifestè testatur, ventos quandoque ad DEI vindictam creari, quando videlicet DEUS tanquam gravissimus improbitatis vindex scelera hominum per insolitorum ventorum sævitiam ex justo judicio punit, & tales excitari ventos permittit, quales antè aut nunquam aut rarò auditi sunt. Cujusmodi fuit & ille, qui per totum Christianum orbem circa IX. Decemb. proximè præteriti anni insolitò prorsus modò spiravit, quem propterea prodigiosum vocare non dubitamus. Sive enim ejus considerentur vehementiam & impetum, sive tractum, quem tantà violentiâ perflavit, sive damnum perniciemque, quam tot terrarum locis attulit, non communem & usitatum, sed singularem planè & ominosum fuisse arbitramur.

The

Thesis XXIV

Cum igitur animus sit de hoc potissimum in præsens agere & in ejus inquirere causas; ideò postquam hætenus indicavimus, ex quibus causis ventus oriri ordinariè soleat, examinandus nunc quoque hic prodigiosus est, videndumque nùm sufficientes ejus causæ depromi ex naturâ queant, & quid de eò sentiendum.

Thesis XXV.

Ubi initium à primis facientes causas non opus esse ducimus, ut de primo omnium effectore multa prolixè hic repetamus. Sicut enim neminem latet summum rerum Conditorum creasse non modò primitus & in hunc usque diem conservare omnia, sed etiam nùm nova quandoque producere & inconsueta eaque interdum secundum naturæ cursum, interdum verò citra naturæ limites: ita causam illam universalem transire hic tantò minus possumus, quò insolentior hic fuit ventus; quin firmiter potius statuimus, si meteorum aliquod insolitum, vel prodigium naturæ aliud divinitati addictum fuerit unquam, hunc vehementissimum ventum appropriandum eidem præcipuè esse. Nec tamen absurdum esse censemus, si dicimus DEUM hic non contra naturam egisse. Negari enim à nemine potest, divinum Numen in naturali non modò & quotidiano rerum cursu mirificè suam ubique ostendere potentiam, sed eò ipsò etiam producere nonnunquam quæ obscura nobis & ob raritatem ac insolentiam ominosa videntur. Exinde verò non sequitur, hujusmodi rerum causas absconditas ita esse, ut indagandi eas nobis nulla occasio reliqua sit. Exempla id probant quàm plurima inferiùs adducta aliorum quoque meteororum, quorum apparentiam, utut naturalem, calamitosi tamen eventus secuti sunt. Similis ratio est ventorum insolitorum, qui etsi causas habent naturales, propter insolentiam tamen plerunquè ominosi sunt & futuram calamitatem annunciant.

The-

Thesis XXVI.

A primo horum ventorum motore progredimur ad astra seu causas cœlestes. Ubi considerantur 1. Planetæ, qui totius anni, initiantis hyemis seu ultimæ anni quartæ & conjunctionis seu oppositionis proximè antecedentis & sequentis domini sunt aut aliam peculiarem vim habent. 2. Signa in quibus Planetæ versantur & quæ præcipua cœli loca occupant. 3. Stellæ fixæ, quæ vel ortibus & occasibus suis diversos excitant ventos vel cum significatoribus cœteris certò modò conspirant.

Thesis XXVII.

Erectis igitur thematibus cœli tum ad tempus ingressûs Solis in quatuor puncta cardinalia, nempe principium ♃, ♄, ♀, & ♁, tum ad tempus conjunctionum & oppositionum præventionalium ac postventionalium invenitur in locis cœli præcipuis, utpote Solis, Lunæ, Ascendentis & Decimæ, omnium fortissimus efficacissimusque Mars, ut qui in dictis locis plurima fortitudinis testimonia obtinet, ejusque collega Jupiter, qui fortitudine huic proximus est, & cœteros Planetas dignitatum numerò haud parùm superat. Ad hos duos itaque Planetas ceu significatores anni generales præcipuè verò ad Martem, ut qui simul Veris dominus existit, in judicio speciali respiciendum ubique est; Cumque alter calidus sit & siccus, alter verò calidus & humidus, eorum ratione annus usque ad primum Martii 1661 ad caliditatem magis & ventos Occidentales inclinabit.

Thesis XXVIII.

In specie verò pro duabus ultimis hujus anni quartis, autumnali nempe & hyemali, in quibus venti accidere potissimùm, seorsim consideranda sunt tria illa themata cœli, quæ ad tempus ingressûs solis in principium Capricorni & ad
C tem-

temp^o Syzygiæ præventionalis & postventionalis erecta sunt. His igitur debitò modò inter se collatis, & Planetis omnibus diligenter examinatis, reperiuntur in loco Solis, Lunæ, Horoscopi & Medii cœli omnium felicissimi fortissimiq; iterum ☿ & ♃, hisque fortitudine proximi ♄ & ♁. Unde rursus colligitur, quòd ☿ caliditate suâ hyemem ita temperaturus sit, ut etsi Saturnus ad ventos Orientales frigusque excitandum per se inclinet, idque efficere satagat; à Marte tamen & Jove propter debilitatem suam semper vincatur, quos simul omnes Mercurius tanquam ventorum pater summò conatu stimulat eosque ita turbat, ut venti inde moveri possint exitiales *juxta Th. 13*; cumque per totam hyemem perpetua inter eos lucta videatur, continua aëris mutabilitas & inconstantia, maximâ cum ventorum sævitiâ conjicitur; tantòque magis quòd ad hyemis initium Planetæ omnes à se invicem non tantùm separati sejunctique sed in pejorem etiam partem affecti conspiciuntur, parumque affinitatis mutua inter se habent, exceptis ♄ & ♁, qui etsi conjuncti, infensissimi tamen hostes sunt.

Thesis XXIX.

Positâ hâc planetarum inclinatione & affectione tum generali, tum speciali, porrò notatu dignum & illud præcipuè videtur, quod VIII Dec. horâ primâ post merid. proximè præteriti anni, eò scilicet tempore, quo sequenti nocte ventus apud nos sævire cœpit, Luna & Mercurius in ipsissimò punctò oppositionis fuerit cum utriusq; latitudine Meridionali. Jam verò negari à nemine potest, quod oppositio hæc ex communi omnium Astrologorum sententiâ ventos ciere et plurimùm soleat, tantoque magis hîc quòd ♁ dominus simul sit proximè præcedentis plenilunii. Et quamvis singulis mensibus oppositio illa recurrat, ubi nullus sentitur ventus: sciendum tamen est, quòd reliqua planetarum dispositio, de qua *Thesi anteced.* diximus vix unquam vel rarò concurrat; nec singulis mensibus duo illi planetæ in eodem latitudinis

teno-

tenore sibi invicem opponuntur, multò minùs ☿ præceden-
tis Syzygiæ semper dominus est. Quod verò oppositio hæc
cæteros planetas & imprimis Martem communem totius
anni & quartæ hyemalis dominum, qui per *Thesin* 12. ventos
movet Occidentales, pro excitando vento hoc prodigioso,
qui ab Occidente maximam partem spiravit, insigniter ad-
juverit; vel ex ipso loco & tempore liquet, quo flare cœpit.
Quod locum concernit, ventus hic, quantum quidem conji-
cere ex iis possumus, quæ quotidianâ relatione nobis tradita
sunt, omnes regiones & provincias à nobis perflavit usque ad
Oceanum Occidentalem. Hinc colligimus, id quod naturæ
etiam hujus venti maximè conveniens videtur, ventum
istum, qui aquarum pluviarumque copiam omnibus at-
tulit locis, eò ipsò momentò, quò dicta oppositio incidit, or-
tum suum ex Oceano traxisse Occidentali, ab ea potissimùm
parte quæ Meridiem versò vergit, propter ☿ & ♃ latitudinè
Meridionalem: qui horis postea circiter sex apud nos quo-
que paulatim oriri cœpit & succedentibus horis magis atque
magis crevit, donec tandem ob majorem superiorum Plane-
tarum vim effluviarumque copiam, impetu suò concutere o-
mnia videretur. Hæc autè ita esse ventum nempe non simul &
eodem tempore spirasse, relationes testantur eorum, qui ex
locis scripserunt Occidentalioribus, ventum hunc ortum si-
bi esse XIX Decemb. paulò ante occasum Solis; eò scilicet die,
quo oppositio ☿ & ♃ horâ 1. post merid. præcisè incidebat.
Hinc conjicitur ventum horâ 1. ex Oceano suam traxisse ori-
ginem.

Thesis XXX.

Quod si verò thema cœli pro dijudicandâ hyeme adhi-
bitum accuratiùs paulò aspicitur, omnes quidem planetæ
videntur infra Horizontem, exceptis duobus, Lunâ nempe,
quæ in medio cœli fulget, quintò die à plenilunio, lumine
diminuta; & Jove, qui supra Horizontem jam surgit, quem
antecedit Arcturus & sequitur Spica virginis cum Capite

C 3

Dra-

Draconis. Unde dubium oriri posset: annon talis stellarum positus jucundam potius, tranquillam & serenam portendat hyemem, & tantò magis, quod ♃ particeps quoque sit domini hyemalis. Verùm ex hoc unico positu concludere haud licet, repetenda hìc sunt quæ *Thesi* 28. diximus: ubi ostenditur, planetas alios in contrarium longè fortiores esse & Jovi hac in parte multùm prævalere, Saturnum item & Mercurium suas variè immiscere vires & aërem valdè turbulentum ac impetuosum reddere, præsertim quod ♃ & ♄. itemque ♀ & ☽ ☾ se invicem lædant & mutuam sibi hostilitatem minentur.

Thesis XXXI.

At porrò oritur dubium, cùm Ventus ille, qui 8 Decem. ortus dicitur non in ipsam hyemem, sed in autumnum incidit finem, num ex solo themate ad initium hyemis erectò judicari de eo rectè possit? Ad hoc respondetur, utrumque thema & pro hyeme & pro autumnum hac in parte conjungendum esse, ex eo quod ventus in ipsum autumnum & hyemem quasi limitem incidat. Hinc nos non tantùm ad ingressum solis in principium Capricorni seu initium hyemis, verùm etiam ad proximè præcedens plenilunium quod in ultimos dies autumnum incidit, nec non ad tempus ingressus Solis in principium Libræ seu initium autumnum diversa ereximus themata, inque judicio conjunctim adhibuimus. Et quamvis in themate Autumnali ♀, ♃, ☽ & ♄ in potioribus cœli locis potentissimi videantur; quia tamen ♀ in se peregrinus, ♃ verò cum Marte in detrimento & ♄ in casu reperitur: ideo ab autumnum dominio ob insitas illas debilitates jure merito excluduntur, horumq; in locum ♄ & ☽ substituuntur, quorum ille quidem in domo propriâ & exaltatione; hæc verò in exaltatione & triplicitate deprehenditur. Ex quibus colligitur, initium autumnum propter superiorum Planetarum conatum fore quidem serenum ac tranquillum, finem verò vehementissimis ventis plenum. Quæ quidem Mercurii & Lu-
næ

næ efficacia se maximè exerit, eo tempore, quò sibi invicem opponuntur. Cùm verò oppositio illa circa finem autumnii nempe VIII. Dec. proximè præteriti anni evenerit, evidenter etiam satis patescit ex themate Autumnali, quibus ex causis tam insolentes venti illo potissimum tempore orti fuerint.

Thesis XXXII.

Tantum iudicii sumitur ex Planetis. Sequuntur nunc Signa Zodaici, ratione quorum planetæ haud parùm affici solent. Observantur autem hoc in loco potissimum ea, quæ occupant 1. luminaria, in primis verò ☽, 2. ♃ 3. Dominus Syzygiæ. 4. Dominus thematis. Nostris igitur cœli thematibus diligenter examinatis, reperitur ♃ in themate ad tempus ingressus Solis in principium Capricorni erectio, Sextili Saturni affectus ex signo aqueo, nempe ♋ ejusq; naturam induit. Sic Luna in themate ad tempus oppositionis præventionalis erectio, quam 5 diebus post ventorum impetus secutus est, extitit in II signo aëreo: In themate verò ad tempus novilunii constructio fuit in ♃ cuius dispositio, ipsiusque thematis Dominus est ♄, qui reperitur in ♌ signo iterum aëreo. Præterquam etiam ☽ tempore conjunctionis cum ♃, fuit in ♋ signo aqueo. Ex quibus omnibus à parte signorum quoque testimonia haud obscura apparent, quæ planetarum significationem pro excitando vento certificant magis eisque multum roboris addunt. Illud verò de signis observandum præcipuè est, quod Cancri signum in quo ☽ tempore conjunctionis cum ♃ versabatur, ipso scilicet die 8 Decemb. in specie significare ventos Notolybicos, inter Occidentem nempe & Meridiem, cujus generis & ille prodigiosus fuit, de quo nos hîc agimus:

Thesis XXXIII.

A signis Zodiaci devenimus tandem ad Asterismos seu Stellæ Fixas, quæ ventorum significatores mirum in modum

afficiunt, eosq; pro excitandis ventis insigniter adjuvant, sicuti tempore Aprilis, singulis videtur annis ex Plejadibus, ut quæ Solem sibi conjunctum pro natura sua variabili ita depravant, ut aër inconstans & turbulentus ubique sentiatur. Sic in nostro themate plenilunii quod ventorum turbines paulò antecessit, Castor & Pollux cum Procyone seu Cane minore, & in themate initiantis hyemis Spica μ , Orientis fermè lineam strinxerunt: In utroque verò themate Lyra & Cygnus ζ & \odot se associarunt, suasque ipsis largiter communicarunt vires. Quemadmodum autem Asterismorum illorum stellæ de natura β , γ & δ esse communiter habentur, ita non parum eas ad excitandam hanc ventorum insolentiam fecisse probabiliter concluditur.

Thesis XXXIV.

Ex quibus apparet, ventum istum tantò æstimandum esse majorem, quò plura in cœlo offeruntur signa, quæ eundem testantur: Cumque illa non ex planetarum tantum positu, sed ex Signorum quoque Zodiaci Fixarumque natura & habitudine satis hætenus, uti speramus, probata adductaq; sint; dubitare amplius nemo habet, totam eò cœli inclinare naturam, quæ per integram hyemem ventos cum conjunctis iisque continuis fermè pluviis producere apta sit.

Thesis XXXV.

Tantum de constitutione cœli, ex qua causas venti hujus insoliti indicavimus universales. Quæ etiam alias quoque præsupponunt causas particulares & proximas, è quibus ventus ille promanavit immediatè; non opus tamen esse censemus ut de illis prolixius hîc agamus, quippe quæ nihil aliud sunt, quàm effluvia spirituosæ vi & virtute tot causarum cœlestium impellentium ex Oceano aliisque locis aquosis potissimum Occidentalibus & ex parte Meridionalibus extracta: quem situm quidem ortumq; partim stellæ
Oc-

Occidentales, earumq; latitudines Meridionales, partim
verò venti ipsi exinde spirantes quodammodò monstrarunt.

Thesis XXXVI.

Tandem de venti hujus prodigiosi effectu & significa-
tione breviter dicendum restat: ubi illud valet commune,
Unius rei plures possunt esse fines. Quod de venti fine supra *Thesi*
20 & seqq. in genere diximus, illud de hoc quoque statuen-
dum in specie esse arbitramur, finem nempe seu effectum ejus
esse partim ordinarium, ut purget aërem, ne in tanta præ-
fertim humiditate & caliditate putrescat; partim verò ex-
traordinarium, ut mortalibus scilicet annunciet pœnam ac
calamitatem.

Thesis XXXVII.

Quod finem ordinarium attinet, non dubitamus, quin
aër, qui præter morem per totam fermè hyemem maxima
ex parte humidus fuit & calidus, dudum fuisset infectus &
corruptus, nisi ventorum turbines eundem quodammodò
purgassent.

Thesis XXXVIII.

Finis seu effectus extraordinarius in aprico est. Quotus-
quisque enim est, qui venti hujus vim & impetum absque da-
mno sensit? Quanam civitas aut pagus auditur Europæ,
quem non vehementer afflixit & prostravit? Perlustrentur
nemora & horti videaturq; quanto in numero radicitus e-
repta jaceant arbores? Loquantur nautæ & mercatores, quæ
quantave fecerint naufragia & quid incredibilis inde sense-
rint damni? Præsens omniumq; oculis obviam hic est effe-
ctus; sed ordinarius dici non potest, licet ex naturalibus con-
stet causis, cum ventus per se & naturâ suâ non ad destructio-
nem, sed ad rerû conservacionem creatus sit, juxta *Th. 21.* Non
alia

alia enim hujus quàm quæ cœterorum meteororum ratio esse solet. Sæpiùs extiterunt imbres & pluviarum copiæ, quas inconsuetæ locorum inundationes secutæ sunt. Hoc meteorum aqueum etsi ex naturalibus ortum sit causis, consequens tamen extraordinarium fuit. Cujus generis tempestates fuerunt horrendæ illæ, quæ Anno 1631 d. 29 Maji cum maxima & incredibili ferè Inundatione metropoli Ducatus Vinariensis aliisque ad Ducatum illum spectantibus locis, imprimis verò Vinariæ superiori, Mellingæ, Magdalæ, Döbritschæ, Sundestadio, Apoldæ, Budstadio, Grünstadio superiori & inferiori, Obringæ majori & minori, nec non aliis oppidis & pagis in Thuringia plurimum cladis dederunt. Quam inundationem dicunt nunciam fuisse subsecuti incendii, quò arx oppidi hujus Metropolitanæ elegantissima magna ex parte unà cum templo nec non variis ac maximi pretii mobilibus aliisque Principes & Principum aulas condecorare solitis καμινάοις igne absumta & in cineres conversa fuerunt. Sic Anno 1432 teste *Calvisio ex Spangenberg.* circa initium *Augusti* Inundationes fuerunt per totam ferè Germaniam, in Bohemia aliquot pagi perierunt. Albi pontes evertit Misnæ, Dresdæ, ut & alii Fluvii suos prostraverunt pontes. In Thuringia 40 pagi periisse dicuntur. Quas inundationes sequente annò multitumultus bellici insecuti sunt. Conradus Moguntinus & Landgravius Ludovicus dissentientes, post vastationes plurimas præliò decernunt, & Moguntinus vincitur. Magdeburgenses cum Hallensibus Episcopi sui ditiones vastant & oppida ejus occupant. Bernhardus Dux Saxonie Brandenburgensi Electori bellum facit &c. Sic Parelis quidem causas suas habent naturales, nihilominus tamen indices sæpè eos esse occultorum Consiliorum pluriumque mutationum in imperiis rebusque aliis testis est *Peucerus de Divin.* Et refert hic Autor quod recens ante confœderationem Principum Germanicorum cum Rege Gallico Anno 1551 circa tertiam à Solis exortu horam die 21 Martii conspectos fuisse Parelis, qui nitore Solem propemodum antecellissent. Quæ verò portenderint, eventus ostendit. Anno 1541 circa tertiam à merid. visa

alia

alia fuit pareliorum facies. Sol nempe in centro consistebat: hunc duo cingebant circuli lucidi: in ambitu interioris utrinque nitebat Parelius: hæc Pareliorum facies conjunctiones quidem Regum & Principum significavit, at qui motus sint secuti nemini ignotum est. Similiter Paraselene quoque in aëre visa fuit anno 1313 ante bellum civile Ludovici Bavari & Friderici Austriaci, quæ dissensionem Electorum & studia partium portenderunt, teste itidem *Pencero de Divin.*

Thesis XXXVIII.

Quemadmodum igitur hæc & similia meteora alia, ut ex causis orta naturalibus, quia tamen modum excefferunt & citra communem ac consuetum naturæ cursum suas exeruere vires, præter finem naturalem & ordinarium habuerunt adhuc alium peculiarem & extraordinarium: Ita de insolentibus Ventis quoque & imprimis illo, qui VIII. & IX. Decemb. præteriti anni, cum moderationem ac metas naturæ planè fuerit egressus, aliter judicari non potest, quàm significari exinde malum quoddam peculiare & calamitatem publicam, eamque tantò graviolem, quantò insolentior & universalior fuit ventus. Perquam rari enim sunt & vix leguntur in historiis tales venti, qui tantum terræ tractum simul & eodem tempore perflasset. Et quid dubitemus de eventu tristi? Ipsa loquantur futurumque gravius damnum quasi prædicunt ædificia incredibili numero concussa, arbores hortorum & sylvarum radicitus evulsæ, naves item innumera maribus jactata. Cum enim præsens hoc malum signum sit, signatum adhuc futurum erit. Satis id testantur historiae, ex quibus cum præsentis rei veritas haud parum firmetur ac stabiliatur, non abs re esse ducimus, si ex probatis & fide dignis autoribus adducantur exempla, quæ cum nostro conveniunt.

D

Thes. XL.

Thesis XL.

Recenset Peucerus *de Divinationibus*, quod Budisinae in patria sua anno 1552. die 13. Augusti sub occasum Solis subito exorta sit aquarum inundatio effluxusque, quò non tantùm pontes, horti & ædes, sed multi etiam homines miserè perierint. Otiduo circumactò, inquit, tantos ventorum turbines esse secutos, ut validissima ab imo mota convulserint ac disjecerint ædificia, & proceras arbores magnò numerò aut radicitus evulsas prostraverint aut contortas fregerint aut velut inciderint medias. Otiduo ante diem natalem Christi, cœlum discedere & crebris fulgere ignibus, moxque horrendo summum templum feriri fulmine visum esse. Hinc violentissima secuta est pestis, quæ per totam hyemem sævit.

Thesis XLI.

Anno 1625. teste *Cluvero in Epit. hist.* horrendi & inauditi quoque orti sunt venti, quibus in Dania & Holsatia non arbores tantùm innumeræ, sed & tures, ædificia sacra profanaque, molæ, aggeres mari & fluminibus objecti fœdè prostrati sunt. Finiente postea ferè Martio, Lauenburgi convenerunt Saxoniae inferioris Principes, Rex Daniae ut Dux Holsatus, Administrator Magdeburgicus, Præsul Bremensis, Dux Brunsvicus, Megapolitani, Holsatus decreverunt, augendas esse copias dudum ad circuli Saxonici defensionem conscriptas, ne quid Respublica detrimenti ab insidente fines exercitu capiat. Imperator ejus militiae Rex Danus, Lüneburgi ac deinde Brunsvici constituitur, quam quomodo gesserit & quantum cladis dederit postea Holsatiae cœterisque inferioris Saxoniae ditionibus victus à Cæsarianis apud Lotteram, ignotum nemini esse potest.

Thes. XLII.

Thesis XLII.

Sic observatu dignum est quod de præfagio excidii Magdeburgensis memorant, qui interfuere. Eo scilicet tempore, quò Hammeliæ apud Visurgim Tillius cum Papenheimio & Gronsfeldio aliisque de obsidione Magdeburgensi consultabat, ingens repente ventorum vis coorta est, quæ regulas non modò tectorum omnes magna strage dejecit, sed molam etiam pulverariam incendit convulsitq; tanto fragore impetuq; ut terræ motum aliquem esse opinantes, Tillius ejusquè exemplo cæteri quoque consultores in genua provoluti iram à se numinis deprecarentur. Eodem planè momentò Magdeburgi quod quinque & viginti miliaribus Hammeliâ distat, eadem tempestas grassata, culmina aliquot turrium dejecit. Quid verò tanti ventorum turbines urbi præunciaverint, ex eventu manifestum est.

Thesis XLIII.

Nota est historia de bello Peloponnesiaco. Paulò ante hoc funestum belium, post apparitionem ingentis cometæ, qui post occasum Solis continuos septuaginta quinque dies arsit, tanta ventorum vis coorta est, ut fragmen à monte avulsum in sublime abriperint, quod ubi ad urbem Thraciæ Ægospotamos decidisset, è cælo præcipitatum fuisse creditum est. Non ita paulò pòst bellum Peloponnesiacum exarsit, quod totos viginti octo duravit annos & toti Græciæ exitiale fuit. In fine belli ad illum Thraciæ locum, Athenienses navali prælio victi à Lacedæmoniis, Lysandro duce, cum classe imperium Græciæ amiserunt. Hunc ventum enormem Anaxagoram prædixisse ajunt, qui vixit tempore Periclis, autoris belli Peloponnesiaci.

Thesis XLIV.

Lysimacho Athenis Prætore, ut inquit Aristoteles, O-
D 2 lym-

lympiade 109, paucos dies exarsit cometa juxta circulum
Æquinoctialem. Hunc secutus est ventus horribilis propè
Corinthum. Constat autem ex Diodoro Siculo hunc Lysima-
chum fuisse Athenis ἀεχώντα anno quarto Olympiadis 109,
quo tempore aut paulò pòst Athenienses Demosthenis suasu
cum Philippo Macedone congressi ad Charoneam, cæsi sunt,
amissis duobus millibus civium, desitque cum hac clade
universæ Græciæ & gloria dominationis & libertas vetustis-
sima.

Thesis XLV.

Anno 1352 post apparitionem Cometæ qui sub ipso Se-
ptentrione, mense Septembri in cælo fulsit, vehementes fla-
tus Ventorum subsequuti sunt, & paulò pòst inusitata figuræ
flammæ in aëre exarserunt. Circa quæ tempora, ortum est
schisma horrendum, quod duravit usque ad Concilium Con-
stantiense, annis 39 præsidentibus, simul duobus Pontifici-
bus, qui inter se excommunicantes, Ecclesias Europæ miserè
turbarunt, teste Garcao de Meteorol.

Thesis XLVI.

Sicut igitur hæc & similia insolentium ventorum exem-
pla alia infinita satis apertè ostendunt ejusmodi ventorum
flatus procellosos & insolitò modò tumultuantes publicam
semper annunciasse cladem: ita de vento proximè præteri-
to, qui naturæ limites usitatos excessit, omnes judicare ali-
ter nemo facilè potest, quàm quod metuenda exinde etiam
sit calamitas publica, tantòque magis, quod venti illi toties
fuerint repetiti & in aëre prætereà varii non modò fulserint
ignes multisque in locis insolita audita sint tonitrua cum
horrendis fulminibus; sed inundationes etiam aquarum in-
secutæ loca quàm plurima miserè vastarint.

Thes.

Thesis XLVII.

In specie verò determinare malum, quod ventus hic insolens præfagit, nostrum non est. Cum enim omnium quæ fiunt, quæque à naturalibus indicantur signis, reddi ratio nequeat, ubi ratio deficit, consentientis experientia testimoniis insistere ac niti satis est, quæ demonstrationis loco sunt. Illud autem certum est mali seu calamitatis publicæ varia esse genera, nempe: bella, seditioes, hostium externorum irruptiones, fames seu annonæ caritas, pestis, Principum ac Magnorum virorum interitus, imperiorum mutationes, alique casus tragici insignes publicamque salutem concernentes. Solius enim DEI opus est, determinare calamitatis genus, quò commonefiant homines, ut ad conversionem excitentur. Nec abjiciendum propterea τὸ μετεωρολογικόν, quod qualia quævis insueta, raraque in specie afferant, non prænoscere ac perspicere exactè queamus. Etenim non eruer ea omnia, ac peruestigare humana mens, quæ assiduè observantur oculis & certa consistunt lege, potest: Quantò minus insolitè noveque accidentium casu ù aut perscrutabitur causas aut perspiciet fines & effectiones: Nec præsciri DEUS omnia voluit. Satis est de hoc nosse Vento insolito, quod nec irritus sit nec ἄσημ.

Thesis XLVIII.

Satis de vento insolenti. Nunc coronidis loco quid de recenti Cometa sentiendum, adjicere animus est, id quod antecedentem discursum haud parùm illustrabit. Cùm verò multi sint, inter quos præcipuè etiam Thomas Erastus est magni Vir ingenii & doctrinæ præstantis qui de cometis min⁹ rectè sentit, suamq; exinde hausit opinionem, quod cometas opus naturæ esse & ex causis naturalibus fieri arbitretur: ideò ut rectiori via incedamus, sententiamque de Cometa recens exorto saniolem amplectamur, operæ pretium esse ducimus, si Cometarum naturam in genere examinemus

prius, ut de præsentī cometa iudicare in specie eò melius
queamus. Ac veteres quidem hac de re varias foverunt sen-
tentias. Pythagoras & qui eum secuti, ut ex Plutarcho Stobæi
collectanea habent, partim stellas faciunt cometas, quæ non
semper, sed certo temporis ambitu appareant: partim visus
nostros in solem speculi more reflexos. Anaxagoras ac De-
mocritus duarum vel plurium stellarum concursum judi-
cant, quemadmodum speculis aliquot inter se oppositis
nonnunquam stellæ aliquid simile elucet. Aristoteles exha-
lationem aridam h. e. calidam & siccam, supra regionem, in
qua pluvix nascuntur, elatam & à motu supremi æris atque
ignis accensam autumat. Strato dicebat stellæ lumen den-
sa nube circumdatum ut quasi in lucernis appareat. Heracli-
tus Ponticus nubem sublimem sublimi lumine illustratam ac
similem reddit causam barbatarum trabium, columnarum
& similium. Epigenes credebatur spiritum terreum incensum
ac sublatum. Boethius æris incensi visum. Chaldæi sentiunt
alias quoque stellas esse, præter planetas, quæ aliquandiu
quidem lateant, quoniam longè à nobis sint remotæ, non-
nunquam autem inferius delatæ appareant, ita re exigente.
Eos verò cometas ab iis vocari, qui nesciunt ipsos quoque
stellas esse, evanescere autem videri, cum in suam regionem,
ætheris nempe profundum, sicut pisces in maris fundum re-
ferantur. Alii terrea quædam, vento vel turbine in ærem
ferri, existimarunt, ibique incensa & in ætheris vertiginem
illapsa, cum universo ad tempus aliquod circumferri, donec
igne consumto evanescant. Metrodorus dici scintillas
violenta solis impressione arbitratur. Sed Xenophanes omne
id genus compactum aliquid aut motum esse nubium igni-
tarum. Non cominoror omnia, petat, qui plura desiderat,
ex Aristotele, qui aliorum sustulit sententias, vel ex Seneca,
qui & ipsius Aristotelis & aliorum refutavit opiniones, item-
que ex Laërtio multisque aliis.

The-

Thesis XLIX.

Ubi sanè mirum non esset, si in tanta obscuritate & tam
multiplici opinionum varietate res ipsa lateat ignota : tan-
tòque minùs miror quando & noster, qui modò in cœlo lu-
xit Cometa, tum à nobis, tum ab aliis quoque, primùm non
pro vero cometa, sed pro meteoro seu communi *Φαινόμενον*,
quod in aère hæreat, habitus creditusque fuit. At verò si tan-
ta se præbet obscuritas circa cometarum originem & essen-
tiam, quid de eorundem significatione fiet? Sanè non desunt
qui dubitant non modò cometas quidquam afferre mali,
quin bonam potius fortunam indigitare asserunt. In qua
opinione Thomas Erastus fuit, qui duos annos 1556
& 1558 quibus cometæ fulserunt, maximè salubres
fuisse commemorat in peculiari quodam de cometis
scripto. Hunc secutus est Andreas Duditius trium Impera-
torum Ferdinandi I. Maximiliani II. & Rudolphi II. Confilia-
rius & Orator primarius, sed vir in omni rerum scientia ver-
satissimus. Hic in Epistola quadam ad Johannem Cratonem
scripta, omnem cometis vim & significationem mali prorsus
denegat, idque probare exinde satagit, quod tum ante a-
cta secula, jam inde ab orbe condito, tum patrum nostro-
rum & nostra ætas funestas clades viderit multas, laten-
tibus tamen nec unquam in conspectum venientibus come-
tis. Et allegat ibi Julii Cæsaris Scaligeri testimonium, inqui-
entis : *existimare à cometa regem interfici ridicula demen-
tia est : tanto magis everti provinciam.* Multi sunt à nobis
cometæ visi, quos nulla unquam tota in Europa subsecuta
est mortalium pernicies. Et multi clarissimi viri suo functi
sunt fato : Multi eversti principatus, pessundatæ familiæ il-
lustrissimæ sine ullo cometæ indicio : Sic memorabilem il-
lam à Thucydide descriptam pestilentiam, tum ab Hippo-
crate aliam, itemq; à Galeno aliisq; alias multas in variis lo-
cis crudeliter in omne animantium genus grassantes pestes,
à nullo præcurfore cometa prænunciatas fuisse, firmiter co-
natur probare. Multas item easq; populosisimas provinci-

as & olim sæpe, inquit, & nostro tempore sæva pestilentie
lues, nullo ardente cometa, exhausta atque depopulata est.
Reges deinde, principes, summi viri multi, sic reliquum
genus omne, ut antea semper, ita nostro tempore & in po-
sterum quoque dum pulcherrima hæc mundi machina sta-
bit, siue aliquis flagret cometa siue nullus appareat, perpetua
tamen fataliq; naturæ lege in dies inq; horas nascentur &
interibunt. Neque hic præpotentum Regum, quàm de
plebe cuiusvis aut melior aut deterior esse conditio potest,

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas

Regumq; turres.

Stat sua cuique dies.

& ea lege omnes nati sumus ut cum vitæ finis adest, naturæ
vel inviti vel volentes concedere necesse habeamus.

Thesis L.

Sed exempla etiam adducit dictus autor ex Bello Gal-
lico luctuoso valde & miserabili, itemquè ex Belgico non
minus cruento, quæ aliquot annos nobilissimas illas opu-
lentissimasque nationes afflixisse dicit absque ulla cometæ
apparitione. Sed pergit, Hungariam quoque à Turcis jam
pridem miserandum in modum vastatam ac propè deletam
esse, adductamque in extremum discrimen, repetitas toties
in Sarmatiam Scytharum excursiones, depopulationes, va-
stationes, cædes ab eis illatas & multa foeda nefandaque a-
trociter ab eis patrata, plurimorum oppidorum, pagorum
villarumque exustiones, abactam à feris istis non jam homi-
nibus, sed belluis, equorum & aliarum pecudum incredibi-
lem multitudinem: puerorum verò & puellarum atque o-
mnis ætatis & ordinis miserabilium hominum ad aliquot
centum millia in horribilem foedamq; Turcarum servitu-
tem fuisse abductam, ubi nullus unquam antecessisset Co-
meta, quæ tamen tanta mala, tamquè memorabiles calami-
tates fuisse existimat, quæ novo aliquo Cometâ præmonen-
te eas dignæ fuissent. Hæc & alia multa luctuosa & memora-
bilia

bilia exempla commemorat, ubi cum nihil in cœlo horum affulserit *Φαινόμενον*, firmiter concludere conatur, Cometas mortalibus nihil annunciare mali, præsertim quod & observatum esse putat, annos in quibus Cometæ arserunt, maximè fuisse felices & salubres.

Thesis LI.

Verum enim verò multa hæc & magna contra sententiam communem totq; experientiis munitam à tanto viro adducta videntur, adeoq; digna, quæ examinentur fusiùs & accuratiùs. Ubi quidem nihil repetendum ducimus, sententiarum, quas veteres fovère Philosophi. Cometarum enim naturam si exponamus ab origine, sententiæ illæ facillè sua sponte ruunt, & quid de Cometis tum in genere, tum de præsentis sentiendum in specie sit, satis inde patescit. Quod igitur ad cometarum originem spectat, tenendum ante omnia est, non quodlibet *Φαινόμενον* novum & insolitum è sublimi fulgens, cometam statim dicendum, aliàs tot essent Cometarum species, quod meteora, longeq; plures quàm *Plinius l. 2. c. 25. hist. nat.* enumerat : Sed præcipuè requiritur, ut sedem situmq; supra lunæ habeat spheram ac præter communem illum, quò ab ortu in occasum cum cœteris cietur stellis, peculiari adhuc constet motu, quem vulgò proprium vocant. Qua ratione nec facem excidium Hierosolymæ antegressam; nec stellam quæ Magos ex Persia ad Salvatoris cunabula adduxit, nec alia quæcunque in una vel altera tantum regione terræ è sublimi fulgentia lumina in Cometarum numero habemus, cum illa omnia qualia & quantacunque sint, ex æthere excludenda esse constet. Quæstio igitur de novo ejusmodi *Φαινόμενον* est, quod in cœlo inter reliqua sidera emicat.

Thesis LII.

Ubi quidam contendunt tale *Φαινόμενον* mundo esse coævum & in summitate cœli semper quidem existere, sicut

E immu-

iannumeras adhuc stellas obscuras in via lactea potissimum, aliisq; cœli locis latere nemo negaverit; sed propter nimiam distantiam minùs videri, nisi descendat magis & in hominum veniat conspectum: quod tùm maximè fieri volunt, quando una ex illis supremis veluti nova seu cometa, re ita exigente, appareret. At verò num per naturam tale quid fieri possit, est de quo maximè dubitamus, cùm corpus ex alto ad loca inferiora delatum, motum necessariò requirat rectum seu perpendicularem, qui stellarum naturæ penitùs repugnat; nisi id dicere velimus, quod ejusmodi stella juxta ductum lineæ spiralis paulatim descendat: quod tamen fieri posse nobis exinde non videtur, cùm hac ratione cometa quando primùm videretur, non pleno statim lumine, sed pedetentim appareret, quod experientiæ reclamat. Etsi enim paulatim evanescere solent Cometæ, non eodem tamen modo apparere incipiunt, cùm in apparitionis initio maximam sui faciem ostendere terris ut plurimùm consueverint: Ad quod efficiendum, motu eosdem magis cieri rectò, necessum esset. Verùm, si vel hoc largiri maximè vellemus, aliud tamen statuere hîc Cometarum lux suadet. Cùm enim hæc à reliquarum stellarum luce alia longè ac diversa appareat, concludi inde aliter non potest, quàm quod aliam etiam ac diversam à cæteris stellis usitatis naturam habeat, ut quæ in iis se maximè per lucem exerit. Quamvis enim & cæteræ stellæ æquè ac Cometæ Solis gaudeant radiis, earum tamen nulla ex radiorum solarium transparentia, sicut cometa, lucet; aliàs reliquæ stellæ omnes, præsertim verò illæ quæ cum Cometa in eadem essent regione, caudas terris crinesque ostenderent, quod tamen in nulla visum unquam observatumque fuit. Sic diversum etiam à cæteris stellis omnibus colorem præbent cometæ, quemadmodum nemo facilè, etiamsi rudis & Astronomiæ ignarus, qui cœlum aspexerit modò, cometam, quoties inter reliqua sidera fulget aliquis, primò statim intuitu tùm ratione figuræ, tùm ratione lucis & coloris non agnoscit: quod haud fore arbitramur, si

Co-

Ad. in l. 1. 1. 1.

2. 1. 1.

Color div. 1. 1.

Cometa ex cæterarum stellarum grege esset. Hoc est quod vulgò Planetarum simius appellatur.

Thesis LIII.

Et hæc inter præcipuas, quæ de Cometarum ortu aliquam merentur fidem, sententia prima est. Altera in eo consistit, quod cometæ ex causis fiant naturalibus; non quidem generatione illa communi, quâ aliàs corpora ex elementis fiunt; quam sententiam Aristoteles sectatur, sed singulari planè ac cœlesti, quæ cum priore commercii nihil, aut parum habeat, ex materia scilicet ætherea, h. e. ex primæva illa luce quam rerum Conditor primò creationis die condidit, cujus non exigua copia in æthere, inprimis verò in viæ lacteæ tractu relicta resideat. Verùm quod Aristotelis concernit sententiam, cum explosa illa & rejecta dudum sit nec ulteriori refutatione digna videatur, eandem non moramur, nec quicquam nos in refutanda ea prolixius, occupatos esse decet. Sive enim cometarum respiciamus quantitatem, sive figuræ identitatem, sive luminis puritatem, sive motum cum Planetarum progressionibus conformitatem, aut durationis diuturnitatem luminisque decrementum, nihil invenitur prorsus, quod cum *Φαινόμενα* meteorico æquari ulla ratione possit.

Thesis LIV.

In eorum autem sententiam, qui cometas ex luce primæva in cœlo adhuc existente fieri statuunt, ire nobis perquam difficile videtur. Si enim cometæ veluti corpora lucidissima moleque maxima ex lucis primævæ reliquiis conglobarentur, concedendum necessario esset aut vacuum, ibi scilicet, ubi materia lucida ablata, aut cœli partium reliquarum tum rarefactio, tum condensatio: Illa quidem ex successione reliquæ partis cœlestis lucidæ in locum vacui, quam propterea rariorem fieri oporteret: Hæc verò ex arctiori coagulatione lucis primævæ ad conficiendam novam stel-

iam. Sed cum neutrum in saniorum Philosophorum schola mereatur fidem, quia cœli tanquam corporis simplicissimi partes, nec per rarefactionem dilatari, nec per coagulationem condensari magis queant; Inprimis verò quod nec sensibus nec elaboratissimis organis ex ejusmodi conglobatione in reliqua cœli seu viæ lacteæ regione minor lucis copia animadvertenda unquam fuit. Quare ex luce primæva, cujus non exigua pars ad tantæ molis corpus complendum requireretur, cometas fieri firmiter nemo probabit. Etsi verò Nobilissimus *Tycho Brahe* in observatione stellæ anno 1572 hiatum in Galaxiæ margine ad quantitatem semiplenæ lunæ animadvertisse dicitur, quem se antè vidisse nunquam asserit: valdè tamen dubium est, num olim ipse, antequam stella illa apparuit, omnes singulasque Galaxiæ partes tam accuratè ac distinctè perlustraverit, hiatusque tam exactam rationem ac curam habuerit.

Thesis LV.

Sed positis his omnibus, quæ tamen concessa nunquam, ad generationem stellæ causa non tantum materialis, quam lucem primævam esse putant, sed necessario etiam efficiens requiritur. Ex sola enim materia generari stellam, nullo concurrente principio externo, quod efficientis munere fungatur, qualiscunque etiam fingatur generatio, per naturam impossibile non modò, sed absurdum prorsus est. Verum non desunt hic qui Eclipsibus inprimis, & planetarum maleficorum Saturni & Martis conjunctionibus aspectibusque infaustis, præcipuè verò quando simul stationarii sunt, causam hanc attribuunt; tantoque magis si vel omnes simul, vel eorundem unus tantum in signis fuerit igneis aut propè baculum Jacobi seu stellas fixas alias, quæ de natura participant Martis aut Solis. At verò pro causatione illa tot requirunt conditiones, quæ vel rarissimè, vel nunquam concurrunt, multique apparuerunt cometæ, ubi hujus generis configurationes non fuerunt observatæ. Et mirum est, quòd planetis

netis tantam efficiendi vim tribuant, ut novam stellam producere apti evadant : quare non ipsis potius planetis effectum cometæ tribuunt; & sic natura breviori via procederet, nec nova sidera producere opus haberet, cum aliàs planetæ naturâ suâ in mundum inferiorem agere nati, novas autem producere species inepti penitus sint?

Thesis LVI.

Verùm cum neque illam in cœlo generationem locum moveri videant, nonnulli aliâ incedunt viâ, statuuntque cometas in octavo cœli tractu circulariter moveri, ut veluti in Epicyclo modò sursùm, modò deorsùm ambulantes, in conspectum tandem veniant. Sed cum cometæ certum semper magni circuli tractum conficiant, quòd inficias ire nemo poterit: ideò circulus ille, qui ponitur Epicyclus quovis Concentricò major evadat, tractusque ille octavi orbis infinitæ prorsusque improporionatæ magnitudinis emergat necessum est, id quod absurdum. Et quamvis cometæ jam interituri paulatim decrescant, ad eum scilicet modum, quasi sensim ad Epicyclum ascendant conspectuique nostro se sudducant; idem tamen in apparitionis primordio non accidit, id quod tamen ex circuli natura fieri oportet. Sic neque in reliquis Epicycli partibus ulla motûs servatur proportio: ut de periodis, quas Epicyclorum ratione statis temporibus absolvere deberent cometæ, jam nihil addamus.

Thesis LVII.

Cum itaque neque generatione Elementari, neque peculiari quadam occulta ac cœlesti neque alio quocunque modo naturali fieri aut in via lactea præexistere cometas possibile sit, quicquid fingant alii : Ideò recurrendum necessariò ad aliam causam videtur, quæ extra naturæ limites posita sit, eosque planè superet. Licet enim Philosophi aliàs non sit, temerè ad causam recurrere supernaturalem, eata-

Variis

men est cometæ conditio, ut nisi naturæ vim imponere velimus, causam haud aliam statuendam esse ducimus. Sive enim cometæ consideremus materiam, sive formam, efficientem vel finem, singulariter ac penè miraculosè se habent omnia, sicuti partim ex dictis patet, partim verò ex sequentibus constabit.

Thesis LVIII.

Quare id unicè innuimus, cometas per absolutam DEI potentiam creari ac eo potissimùm tempore mortalium oculis objici, quando ipse ceu benignissimus Pater hominibus singularem pœnam & castigationem paternam comminatur.

Thesis LIX.

Ex quibus de nostro qui modò fulsit cometa, quid jam sentiendum, & unde ortus fuerit, judicare haud erit difficile. Verum autem istum fuisse cometam nemo amplius ibit inficias, eam potissimùm ob causam, quòd non in aère, sed in cœlo inter reliqua fulserit sidera, aliàs in tot locis iisque tam longè distitis æquè videri haud potuisset. Quocirca ut de ipsius origine prolixius hîc agamus cùm omnia ex dictis constent, supervacaneum penitus arbitramur.

Thesis LX.

Significat

Quid jam porrò de cometarum significatione sentiendum sit, dicamus paucis. Ubi mirandum meritò, quod cùm talia cœli *Cometa* omnibus ut plurimùm terræ locis fulgeant quidem, at non omnibus æquè afferant malum, doctissimi inveniuntur viri, qui concludere inde satagunt, cometas non tantùm non perniciosos, sed quandoque etiam valdè salubres esse: sicut antea dictus Thomas Erastus præcipuè in ea fuit opinione, quem Andreas Duditus in epistola ad Joh. Cratonem hac de re scripta egregiè sequitur. Verum

rùm cùm uterque horum ex Aristotelicorum mente cometas, tantùm ut incendia, naturali quodam ordine & non alia ratione quàm multæ aliæ, ut Duditii verbis utar, admirabilem ignium formæ, hiatus, fossæ, candelæ, titiones, trabes, dracones volantes, ignes perpendiculares, columnæ, gladii, lanceæ, lampades, jacula, clypei, turres, naves, cruces & gemini illi ignes, qui Castoris & Pollucis nomen obtinuerunt, tùm ardentis acies & ignita arma supra nos hinc inde moveri censeant, nullumque aut exiguum inter ejusmodi incendia & *Φασόλυπα* alia vulgaria sive in aëre sive in cœlo apparentia discrimen observent, mirum non est, quod de Cometis tam leviter senserint. Imò cum ipsis etiam meteoris vulgaribus comparare non erubescit Duditius inquit: *Conspiciuntur fulgura quotannis cum terribili sonitu ac fragore, quæ certè non minorem quam Cometa admirationem & metum incutiunt. Quæ enim nox celestium ignium spectaculis vacat? sed consuetudo cum admiratione ipsa pavorem quoque minuit, aut prorsus jam ademit. Quæ tamen omnia, non minùs à naturalibus & necessariis causis produci solent, quàm Solis & reliquorum siderum.* Ecquis non intelligit, quod perperam commisceat, quæ aliàs toto, ut ajunt, cœlo differunt, dum inter *Φασόλυπα* usitata & inusitata seu inter ea quæ quotidie & quæ raro fiunt, parùm admodum aut planè nihil distinguit.

Thesis LXI.

Sed ridiculum in primis videtur, quod Erastus significationem mali propterea denegat, quia bini anni nempe 1656 & 1658. quibus apparuerunt cometæ, salubres fuissent ac prosperi: quasi verò duo illi cometæ in infima aëris regione hæssissent, & in tantillo terræ tractu, eo scilicet, quem Erastus incoluit, tantùm videri ejusq; solius territorio fortunam aut miseriam prænunciare debuissent. In summitate cœli tales existunt stellæ &, si non perpetuò supra Horizontem circa

ca

ca polos moventur, sed oriuntur & occidunt; sicut noster proximus Cometa, à potissimis terræ partibus ac regionibus quantum quidem per Solis lumen licet, videri possunt. Ubi sanè dubium meritò oritur, cuiam regioni præcipuè afferat malum. Nunquid igitur Erastus hic præstitit? Annorum né illorum felicitatem cum omnibus terræ regionibus computavit? Falsum est, eo tempore planè nullum mortalibus accidisse casum tragicum. Etsi enim Carolus V, uti referunt, Cometam Anno 1556. frustra metuit, cum diutius supervixerit: *Keplerus tamen in Cometarum Physiologia pag. 113.* huic Cometæ turbas inter Reges, Hispaniæ & Galliæ, inque Livonia per Teutonicos & p. 129. dissidia occulta inter Carolum & Ferdinandum fratrem adscribit. Sic pro manifesto etiam ab omnibus habetur, alterum, qui Anno 1558. in Augusto apparuit, cometam, Caroli V. obitum, qui fuit 21 Septemb. eodem anno, prænuñciasse, *Fromond. l. 3. Meteor. c. 3.* Hic igitur fuit ille, à quo sibi antè timuit Carolus. Unde de eo manavit illud Pentam: ab ipso factum:

His ergò indicis me mea fata vocant?

Propterea referunt etiam cometam hunc caudam habuisse in Hispaniam conversam. Nihil igitur est quò Erastus hinc ninitur fundamentò.

Thesis LXII.

Quod verò exempla attinet, quæ ex Duditii epistola adducuntur, quæque iis præcipuè temporibus accidere, ubi cometæ in cælo nulli sunt animadversi, quibus tamen à Turcis & Scythis toti Christianorum orbi tanta contingere mala, quæ digna maximè fuissent, ut vel ad cavenda ea vel deprecanda novus aliquis miserabili Christianorum gregi cometa appareret. Sed quotusquisque est ab ejusmodi rerum cognitione tam alienus, qui scripserit vel dixerit unquam, omnes aut tantum memorabiliores quæ in universo fiunt mundo calamitates casusque luctuosos semper prænuñciari à Cometis? Solius DEI opus esse diximus, qui non uno semper eo-

eodemque modo nobiscum agit, sed in annunciandis præfertim pœnis, pro paterna voluntate ac imperscrutabili iudicio suo mille modis variat. Hinc Duditii epistola adversus eos, qui nonnihil tribuunt cometis, scripta, tanti nobis habenda non videtur, ut in contrarium probare quicquam valeat. Percurrere facile argumenta possemus omnia, si instituti nostri ratio permitteret, quæ in univèrsum eò vergunt, quod plures in natura dentur admirandæ faces, quibus tamen, sicut cometis, tale quid non tribuatur, nec tribui possit; adeoque nec illis etiam tribuendum quicquam concludit. Longa deinde serie memorabilium calamitatum exépla recenset, quas nulli tamen in cœlo cometæ præmonstrassent. Verùm cū ad refellēda illa omnia, eadē ubique responsa valeant, quæ jam modò data sunt, operæ pretium non erit iis prolixius inhære.

Thesis LXIII.

Dum verò ita sentimus tantumque cometis tribuimus, non in ea sumus opinione, quasi ad clades omnes, quæ cometarum apparitionem sequi solent, ipsi veluti causæ naturales ad producendum talem effectum proprium sufficientes sint, nisi statuere velimus, effectum suam superare causam. Cometam sanè qui anno 1618 apparuit bellum nostrum Europæum prænuñciassè nemo inficias ibit. Quis verò bellum illud quod per tot tantasque regiones tot flagravìt annos ab unico cometa effectum continuatumque esse dixerit? Certè effectus ille tantus fuit, qui neque cum cæterarum stellarum operationibus, neque cum cometa ipso, si pro causa ponitur propria, proportionem habere ullam potest. Hinc sicut inter causam & effectum proportio esse semper debet, ne effectus causâ major extet ejusque vires excedat: Ita cometam ejus, quod significat, non causam sed tantum signum esse arbitramur.

F

The-

Thesis LXIV.

Quæ omnia si ad nostrum applicemus Cometam, colligere ex iis, quæ dicta sunt quisque habet, non temerè illum & fortuito, nec communi naturæ cursu, sed singulari DEI consilio in cœlo ostensum nobis exhibitumque esse, eum potissimum in finem, non ut terrarum incolis bona tempora & fortunam afferat, quin diros potiùs ac luctuosos publicarum rerum casus prænuunciet.

Thesis LV.

Ad omnes autem Terræ regiones publicum illud spectare malum nemo facilè dixerit. Hinc tantò majoris difficultatis est determinare, cuinam præcipuè regioni metuendum sit. Quod quidem mirum nemini esse debet, cum Omnipotentis opus sit, taliaque *Φαινόμενα* rarò appareant. Noluit autem benignissimus DEUS omnem nobis conjiciendi præcavendique rationem interclusam esse, quin ad nostrum potiùs se accommodans captum, cometas in iis ut plurimum reponit sideribus, eoque cursu ac situ collocat, ut colligere quid inde habeamus, si non apodicticè & infallibiliter, non citra omnem tamen rationem & discursum.

Thesis LXVI.

Etsi igitur à nobis ipsis propter aërem hujus loci, eo potissimum tempore, quo cometa alibi apparuit, semper nubilum & obscurum, visus non fuit: quia tamen ex aliorum observationibus aliunde nobis communicatis animadvertimus, cometam non longè ab Æquatore prope anteriorem partem Aquilæ stetisse, suamque radiationem maximam seu caudam ad Septentrionem paulò convertisse: ideò de significatione ejus conjiciendi occasio exinde nobis suppeditatur.

The.

Thesis LXVII.

Estque nostrò quidem iudiciò illud in dijudicandis cometis præcipuum, ut respiciatur 1. quæ sidera percurrat Cometa & quò cursum dirigat 2. quibus Terræ locis directior sit & verticalior. 3. quibus diutiùs appareat seu super quorum Horizonte pluribus horis luceat. 4. cuinam regioni radiationem suam maximam seu caudam potissimùm obvertat seque horribiliorem ostendat.

*Observanda
in iudicio*

Thesis LXVIII.

Quibus præsuppositis, cum Cometa noster nulli sideri prior visus fuerit quàm Aquilæ, ideò potissimum etiam iudicium ab hoc sidere sumendum esse non dubitamus. Est autem sidus hoc non tantùm de natura Martis & Jovis, sed signaturâ etiam suâ potentissimos invictissimosque indicat. Quod naturam ejus attinet, notum est, Martem significare Astrologis Turcas & Tartaros, Jovem verò Christianos. Si quis igitur ex his iudiciis, de futuro bello Turcico adversus Christianos conjiceret, ei nos adeò non essemus contrarii, præsertim quod stella hæc nova ab Oriente, partim & à Meridie respectu nostri visa fuerit, quasi futurum malum ad Occidentales & Septentrionales ex illa mundi plaga venturum sit: Id quod etiam cauda ejus quodammodo ostendit, quippe quæ similiter à Meridie versus Septentrionem paulò directâ fuit. Quia verò haud longè ab Æquatore declinavit Cometa eidemque proximus fuit, colligere inde quisque facile potest, non multò superiorem nobisque verticaliorem factum esse, quàm hodiè Sol est, prope Æquinoctium constitutus, ubi Æquatorem attingit & altitudinem maximam seu Meridianam 37. grad. nobiscum assequitur, ita ut Cometæ usque ad verticem nostrum propè desint adhuc 50 gradus. Hinc si quis motum Cometæ primum, quem interdum supra Horizontem nostrum absolvit, sibi imaginari velit, ille non errabit, si Solis hoc tem-

*de Turc. Sar.
& Christian.*

*Cauda i. n. r.
di. n. s. l. y.
t. n. e. l.*

pore cursum aspexerit diurnum, quippe qui à cometæ cursu seu motu primo haud abfimilis esse potest: Ubi si Sol ad Meridiem venerit, summam fermè cometæ altitudinem ostendit. Illud autem argumentum nobis omnium maximum est, quod cometa tam manè ortus sit & per pauco tempore super nostro Horizonte luxerit, nobisque obliquissimus ac minus directus extiterit.

Thesis LXIX.

Ex quibus non citra rationem quis concludere posset, quicquid ex sidere hoc novo significetur mali, ad nos illud directè non spectare. In quo quidem iudicio & nos acquiescere facile possemus, nisi præeuntes venti insoliti, aliisque prodigia plura nobis ulteriorem terrorem metumq; injiciant. Illud tamen silentio præterire non possumus, quod si Cometa malum attulerit Turcicum, magis illud in Turcarum tandem, quàm in nostram vergere perniciem probabile sit. Id quod autem dum conjicimus, non negamus & alias insequi posse pœnas ac calamitates, præsertim quod non unum, sed diversa præverint signa, quæ pœnarum multitudinem haud obscurè confirmant. At verò Peucerus *de divinat.* aliiq; hoc in genere versatissimi viri suadent maximè que consultum esse ducunt, ut iudicium de Cometis eorumque significatione per exempla confirmetur ac corroboretur similia. Hinc non malè nos facturos esse speramus, si majoris evidentiaè causâ sequentia exempla subnectimus.

Thesis LXX.

Sic Cometes fulsit in figura cornu, eo tempore quo Xerxes decies centum millibus hominum Græciam intravit & multis urbibus direptis ac incensis, tandem Duce Themistocle, navali pugna superatus fugiens vix evasit. Hic igitur cladem, quam ad Salaminem accepit ac turpem fugam & inter-

internecionem reliquo exercitui, quem Mardonio commendarat, portendit, ut refert *Plin. l. 2. c. 25.*

Thesis LXXI.

Aristæo Athenis Prætoro anno 4. Olymp. 21. hyeme, cœlo serenô & frigore intensissimô vesperi ab Occasu Solis conspectus est cometa, ejus tertiam partem cœli, quod supra terram apparet, occupavit. Hyemis illius reliqua pars admodum fuit sicca & abundans flatibus Septentionalibus, postea cum contrarii venti simul spirarent, Aquilo in sinu Corinthiaco fluctus concitavit, extra sinum verò Auster obluclans, cum fluctus intra sinum cogeret, post aliquot terræ motus, quibus Achajæ urbes, teste Pausania, Helice & Bura corruerunt. Accidit etiam diluvium, quod magnam Achajæ vastitatem attulit. Anno secundo post, Lacedæmonii à Thebanis ad Leuctra Boëtiæ victi, fractique unô præliô. nunquam amplius pristinam potentiam recuperarunt. Hujus cometæ mentionem facit *Aristot. l. 1. meteor. c. 6.*

Thesis LXXII.

Anno 1539 1. die Maji in Tauro apparuit cometa, quem secuta est æstas siccissima & calidissima adeò, ut alta flumina tuta transeuntibus vada præbuerint, mediocria verò exaruerint prorsus. Sylvæ à radiis Solaribus accensæ conflagraverunt. Pragæ arx regia cum æde primaria igne concidit. Multis in locis Germaniæ præsertim in Saxonia, crebra fuerunt incendia. Eventus alios qui secuti sunt accuratè descripsit Sleidanus.

Thesis LXXIII.

Anno 1531 à 6 die Augusti usque ad 3 Septembris illuxit Cometa, qui maximos motus & plurima mala indicavit. Apud Helvetios enim religionis causâ bellum intestinum or-

rum fuit. Paulò pòst Christiernus Rex Daniæ jam decem annos exul, cùm amissa recuperare coneretur, captus mari, custodia traditus ipsiusque patruus Fridericus Holsatiæ Dux regno potitus est. Moritur etiam Johannes Dux Saxonie Elector pius ac laudatissimus Princeps.

Thesis LXXIV.

Anno 1527 Cometa ingens horribili jubâ apparuit, post quem cognita est ingens Turcarum immanitas in Hungaria multa que cæde hinc inde grassata. Fame in Insubria & Venetia multi enecati sunt. Non multum pòst Turci Vienne Nam Austriæ acerrimè oppugnarunt. Fames Noribergæ maxima fuit. Sudor Anglicus exortus est, genus morbi antea inauditum. Tyberis Romæ non sine magno detrimento exundavit. Oceanus magnam partem Hollandiæ, Selandiæ & Flandriæ absorpsit.

Thesis LXXV.

Anno 1506 Cometa fulsit mense Augusto in Septentrione prope plaustrum trahens splendidam & densam caudam: inde secuta est mors Philippi Regis Hispaniarum. Eodem anno Turcæ magna cum suorum strage conflixerunt cum Persis. Anno sequente exarsit bellum Venetum, quod secuta est mors Maximiliani Imperatoris Clementissimi & Felicissimi. Capta deinde est à Turcis Alba Græca & patefactus ipsi aditus in Hungariam. Pestis item totam Germaniam pervasit. Rex Galliæ captivus à Cæsarianis in Hispaniam abductus est. Tumultus Rusticus extitit in Germania. Ludovicus Rex Hungariæ à Turcis oppressus interiit.

Thesis LXXVI.

Anno 1500 Cometa mense Aprili in Septentrione sub signo Capricorni apparuit. Huic stellæ crinita mox successit

va-

vastatio in Polonia à Tartaris. Anno secundo post Pestis horribiliter saevit poena per totum orbem &c. & sequentibus annis multi illustres Viri mortui sunt, qui ad gubernationem Reipublicae vocati erant, ut Archi-Episcopus Trevirorum, Georgius Dux Bavariae cognomento Dives, Rupertus Rheni Palatinus, Archi-Episcopus Moguntinus.

Thesis LXXVII.

Quantae calamitates, quantae clades, caedes ac bella ex apparitione Cometae, qui hoc ipso saeculo, anno nempe 1618 illuxit mundo, ad totum Christianorum redundaverit orbem, Germania non modo sed Europa prope integra maximo cum damno experta est, adeo, ut verba nobis desint, quibus fati hujus atrocitas, non dicam explicando sed narrando saltem exprimi queat. Nec esse quempiam credimus, qui neget, vel ignoret, illud Europae malum, quod ultra 30 duravit annos, à cometa isto, veluti praecursore certissimo fuisse praenunciatum.

Thesis LXXVIII.

Quid denique de ultimo illo dicam Cometa, qui anno praeterito 1652. circa finem usque in sequentem horrendam in coelo facie exarsit? Certè praesagium ejus Sarmatae non modo Europae & Dani, senserunt hactenus & etiamnum vehementer sentiunt, sed significatio ejus adimpleta nondum, nec paucis forsan implebitur annis. Cum enim Cometa ille à Leporis Sidere, loco maxime Australi, per Aequatorem Eclipticamque progressus, Persei Clypeum attigerit, ac directo cursu ad Cassiopeam tenderit, illud scilicet sidus, in quo maxima olim Stella nova à Tycho anno 1572 observata, sita fuit, ut cum qua occultum habere consensum videbatur: ideò clarissimi acutissimique Mathematici haud obscure conjiciunt, si Directio ejus in circulo suo magno ad
locum

*J. B. ...
J. B. ...*

locum illius novæ instituitur, cum præcisè in annum ab apparitione centesimum incidat, nempe futurum 1672, eo maxime tempore singulare aliquid & magni momenti esse eventurum. Intra quod tempus multas in cælo conjicimus faces inusitatas aliaque prodigra plurima, quò & ea, quæ hoc præsertim tempore visa, haud incommodè referuntur.

Nos interim ad divinum confugimus numen, idque veneramur supplices, ut bella, pestes, omnisque generis calamitates & clades ab aris & focis patriæ nostræ charissimæ clementer propellere: Pacem contrà, Sanitatem & quæ à bonitate ejus infinitâ, promanare possunt comoda, largiri nobis benignè velit.

Tantum!

ILLI soli, CVIVS nVtVI VentI, CoMetæ,
æCæqVora parent, saLVs, LaVs, VIRTvs
& gLoria Infnlta.

p-
a-
e-
us
oc

n,
ne-
is-
&
ed
m
ad
no
no
ub
ind

sig
co
ob
on
on
si
lo
ber
oup
ty
ob
ido

05 A 2347

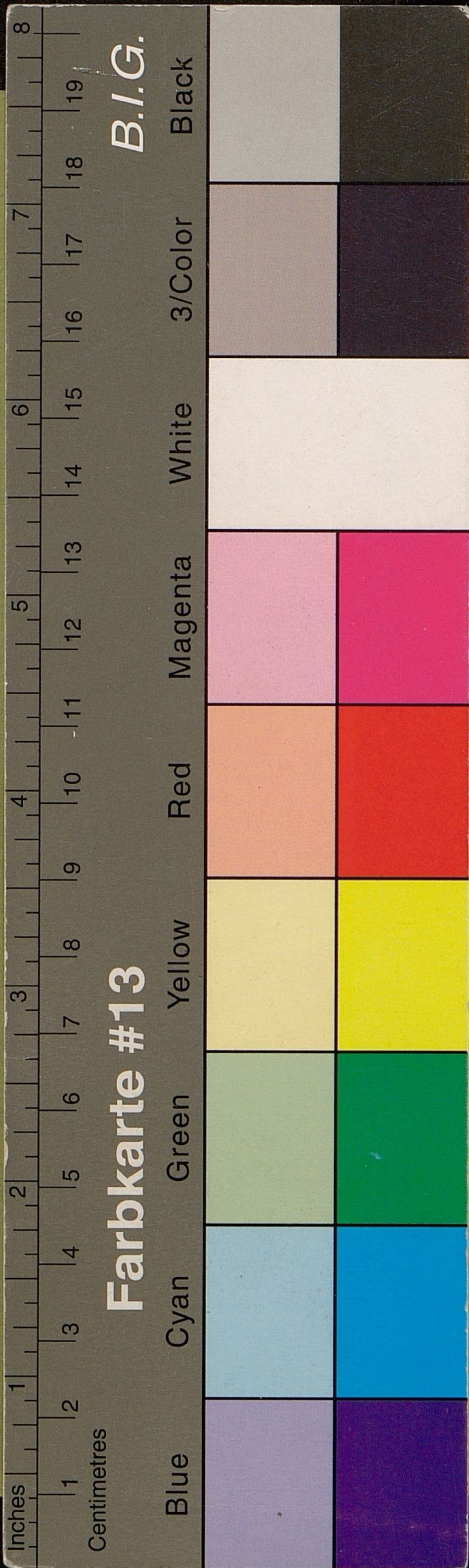
ULB Halle 3
003 784 088

D

VD77

113

DISPUTATIO PHYSICO-MATHEMATICA
De
VENTIS INSOLENTIBUS
& inprimis eo, qui circa proximè præteritum IX. Decemb. totam fermè EUROPAM perflasse creditur.
CUM APPENDICE
DE RECENTI COMETA.

Quam
SUB PRÆSIDIO
VIRI

AMPLISSIMI Atq; EXCELLENTISSIMI
DN. CHRISTOPHORI NOTTNAGE-
LII, Superior, Mathemat. Prof Publ. longè
celeberrimi.

*Patroni, Præceptoris ac Hospitis sui filiali
honoris atq; amoris cultu jugiter prosequendi
Publico Physices Matheseosq; Cultorum examini
subjicit*

BERNHARDUS MITTENDORFFIUS
LÜBECENSIS.

Ad diem 20. Februar. horis matutinis.

IN AUDITORIO MAJORI.

WITTEBERGÆ, Ex Ergasterio HENCKELIANO
A. E. R. c1o 1o c LXI.

115